

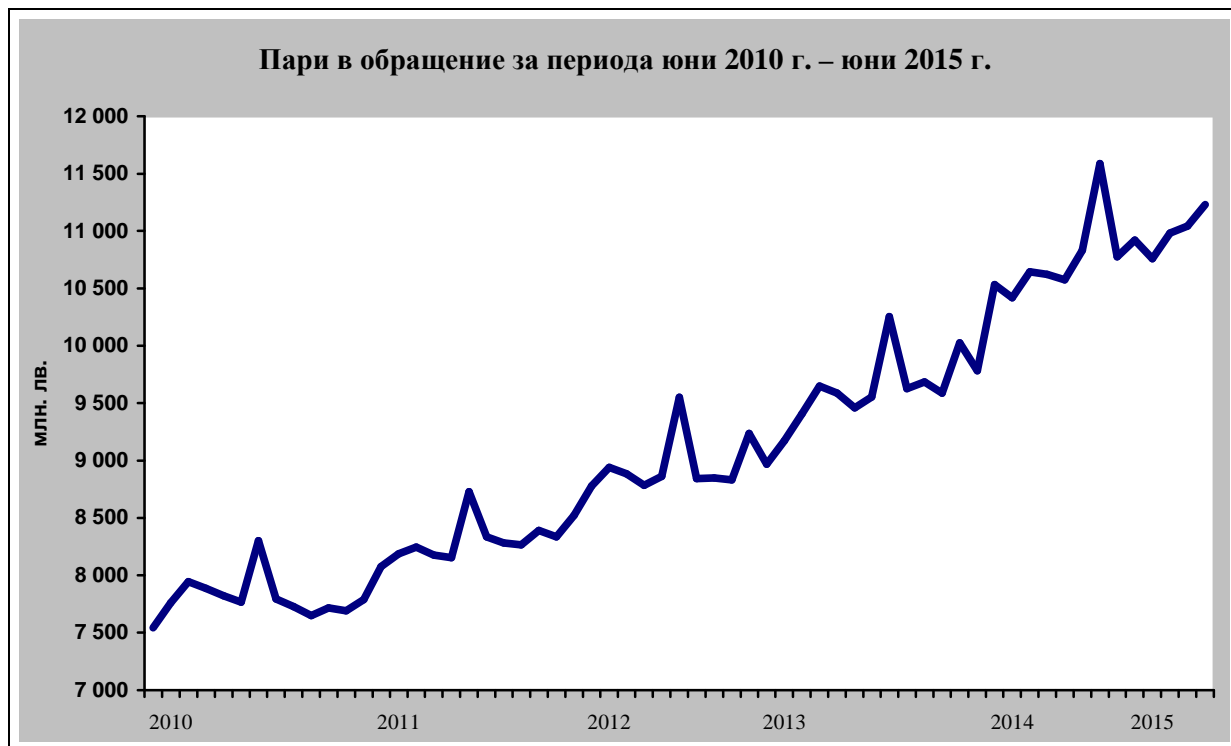
ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

април – юни 2015 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на юни 2015 г. парите в обращение¹ достигнаха 11 229.2 млн. лв. За едногодишен период от края на юни 2014 г. те нараснаха с 696.8 млн. лв., или с 6.62%. През предходния едногодишен период (юни 2013 – юни 2014 г.) нарастването беше по-високо и като абсолютна стойност, и в процентно съотношение, съответно с 1362.2 млн. лв., или с 14.86%.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

Динамиката на парите в обращение през второто тримесечие на 2015 г. се характеризира с нарастване след характерното им намаление за първите три месеца на годината. Спрямо края на предходното тримесечие парите в обращение се увеличиха с 471.4 млн. лв., или с 4.38%, което е по-малко с 5.48 процентни пункта спрямо нарастването им, отчетено за същия период на 2014 г. В рамките на разглеждания отчетен период парите в обращение отбелязаха най-голямо увеличение през месеците април и юни.

Пари в обращение (млн. лв.)

	30.VI.2014	31.III.2015	30.VI.2015	Изменение	
				%	%
	1	2	3	К. (3-1)/1	К. (3-2)/2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ - общо, в т.ч.	10 532.4	10 757.8	11 229.2	6.62	4.38
<i>Банкноти</i>	10 314.0	10 524.0	10 990.1	6.55	4.43
<i>Разменни монети</i>	212.0	227.2	232.5	9.67	2.32
<i>Възпоменателни монети</i>	6.411	6.677	6.682	4.22	0.07

В края на юни 2015 г. дялът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.87%, като спрямо края на предходното тримесечие той е нараснал с 0.04 процентни пункта (пр.п.). За едногодишен период дялът на банкнотите е намалял с 0.06 пр.п.

Към 30 юни 2015 г. дялът на разменните монети в парите в обращение е 2.07%. През второто тримесечие той е намалял с 0.04 пр.п., а за едногодишен период е нараснал с 0.06 пр.п.

В края на юни 2015 г. дялът на възпоменателните монети в парите в обращение остава непроменен.

В края на юни 2015 г. средната по стойност банкнота в обращение е 29.27 лв., което е с 0.09 лв. по-малко от края на предходното тримесечие на 2015 г. За едногодишен период стойността ѝ е нараснала с 0.95 лв. вследствие изпреварващите темпове на растеж

на броя на високите купюри (50 и 100 лв.) в паричното обращение. В процентно отношение нарастването на средната по стойност банкнота за едногодишен период е съответно с 3.36%.

Средната по стойност разменна монета в обращение запазва стойността си от 0.13 лв., достигната в края на 2014 г.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

В края на второто тримесечие на 2015 г. в обращение са 375.5 млн. броя банкноти, които са със 17.0 млн. броя, или с 4.74% повече в сравнение с края на март 2015 г. За същия период общата им стойност нарасна с 4.43% (466.1 млн. лв.), като в края на юни 2015 г. достигна 10 990.1 млн. лв.

За едногодишен период общият брой на банкнотите в обращение нарасна с 11.3 млн. (3.09%), а стойността им съответно с 676.1 млн. лв. (6.55%). Основен дял в годишното нарастване по стойност на банкнотите в обращение заемат високите купюри от 100 и 50 лв.

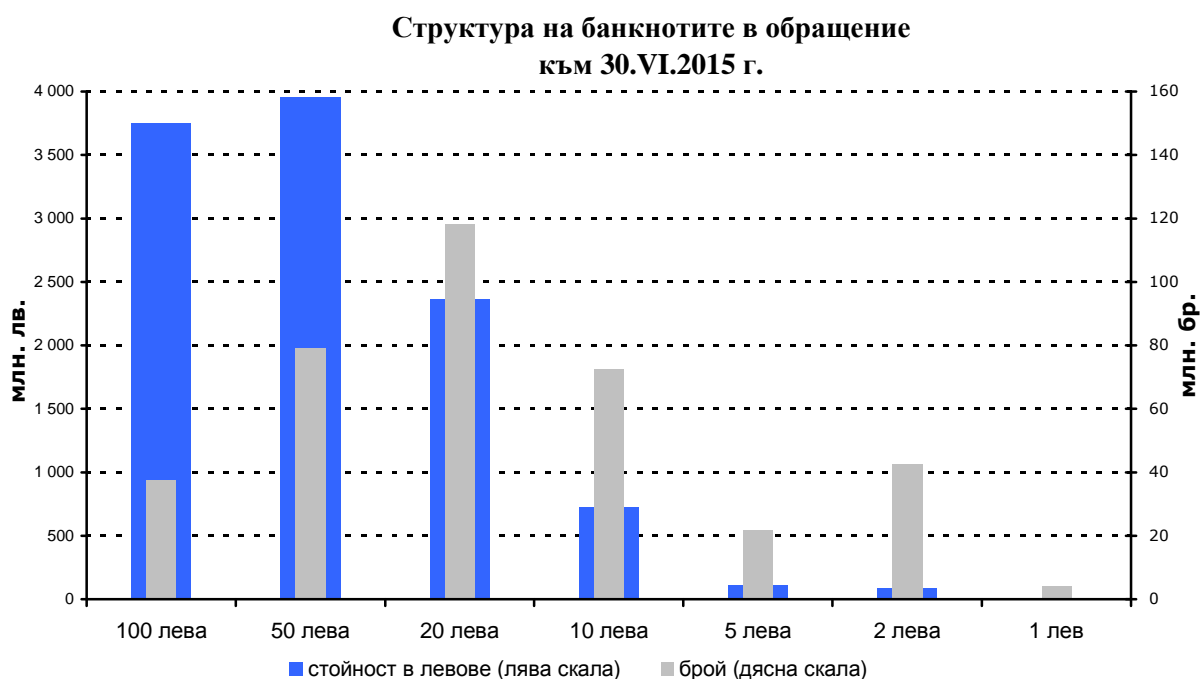
Спрямо края на предходното тримесечие в структурата по стойност на банкнотите в обращение нараства дялът на купюрите от 10, 20 и 50 лв., съответно с 0.08, 0.05 и 0.28 пр.п., а дялът на банкнотите от 100 лв. намалява с 0.40 пр.п. При останалите купюри няма изменение.

В края на юни 2015 г. най-голяма обща номинална стойност в паричното обращение в размер на 3956.3 млн. лв. имат банкнотите от 50 лв., което им отрежда и най-големия дял (36.00%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял от 0.78% е стойността на банкнотите от 2 лв.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата по брой на банкнотите в обращение нараства дялът на купюрите от 10 и 50 лв., съответно с 0.17 и 0.10 пр.п., а дялът на останалите купюри намалява в границите от 0.02 до 0.15 пр.п.

С най-голям дял от 31.51% в броя на банкнотите в обращение в края на второто тримесечие на 2015 г. е купюрата от 20 лв., като към 30 юни в обращение са 118.3 млн. броя банкноти от тази купюра.

За едногодишен период в структурата по брой на банкнотите в обращение е нараснал дялът на купюрите от 2, 50 и 100 лв., съответно с 0.12, 1.44 и 0.47 пр.п. В края на юни 2015 г. броят на тези купюри в обращение им отрежда дялове, както следва: 2 лв. – 11.35%, 50 лв. – 21.07% и 100 лв. – 9.98%. За същия период е намалял дялът на банкнотите в обращение при купюрите от 5, 10 и 20 лв., съответно с 0.13, 1.39 и 0.47 пр.п. Дяловете на тези купюри в обращение в края на юни 2015 г. са съответно 5.75% за банкнотата от 5 лв., 19.27% за тази от 10 лв. и 31.51% за банкнотата от 20 лв.

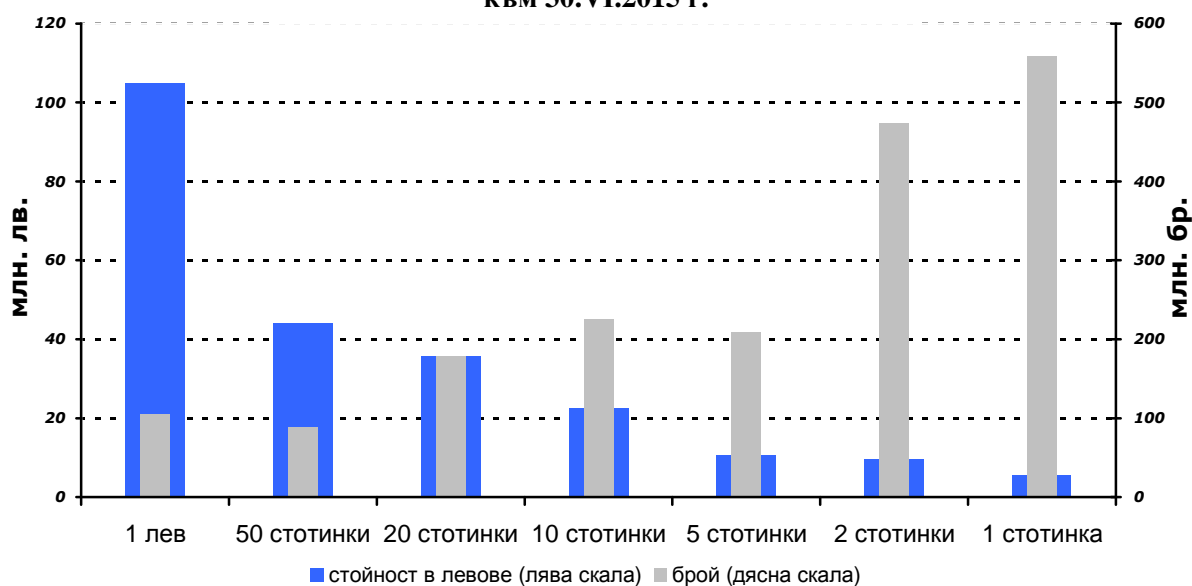
В края на юни 2015 г. общата стойност на разменните монети в обращение е 232.5 млн. лв. В обращение са 1837.6 млн. броя разменни монети, които са с 36.5 млн. броя, или с 2.02% повече в сравнение с края на първото тримесечие на годината. По отношение на стойността им нарастването спрямо края на предходното тримесечие е с 5.3 млн. лв., или с 2.32%. За едногодишен период общият брой на разменните монети в обращение се увеличи със 153.1 млн. (9.09%), а стойността им съответно с 20.5 млн. лв. (9.67%).

Продължава дългосрочната тенденция към постоянно нарастване на годишна база на общия брой разменни монети в обращение, подкрепяна главно от постоянното нарастване на броя на монетите с нисък номинал. За едногодишен период броят на разменните монети от 1 и 2 ст. се е увеличил съответно с 45.8 млн. и с 44.3 млн., или с

8.94% и 10.33%. Монетата от 1 лв. също запазва високия си годишен темп на растеж през последните години, като към края на юни 2015 г. спрямо края на юни 2014 г. броят в обращение нараства с 11.11%. По-висок е и темпът на нарастване на монетите от 50 ст. – 9.19% годишен прираст към края на юни 2015 г. При останалите номинали нарастването на годишна база е в границите от 7.67% за монетите от 10 ст. до 8.37% при монетите от 5 ст.

През второто тримесечие на 2015 г. дяловете на монетите от 2 ст. и от 1 лв. в общия брой монети в обращение са нараснали в сравнение с края на първото тримесечие, съответно с 0.08 и 0.05 пр.п. Увеличението на дяловете им е за сметка на намалението на тези на монетите от 5, 10 и 20 ст. в интервала от 0.02 до 0.08 пр.п. През разглеждания период монетите от 1 и 50 ст. запазват дяловете си от края на март 2015 г.

**Структура на разменните монети в обращение
към 30.VI.2015 г.**

В края на юни 2015 г. с най-голям дял по брой на монетите в обращение е монетата от 1 ст. – 30.38%, а с най-малък дял е броят на разменните монети от 50 ст. (4.80%).

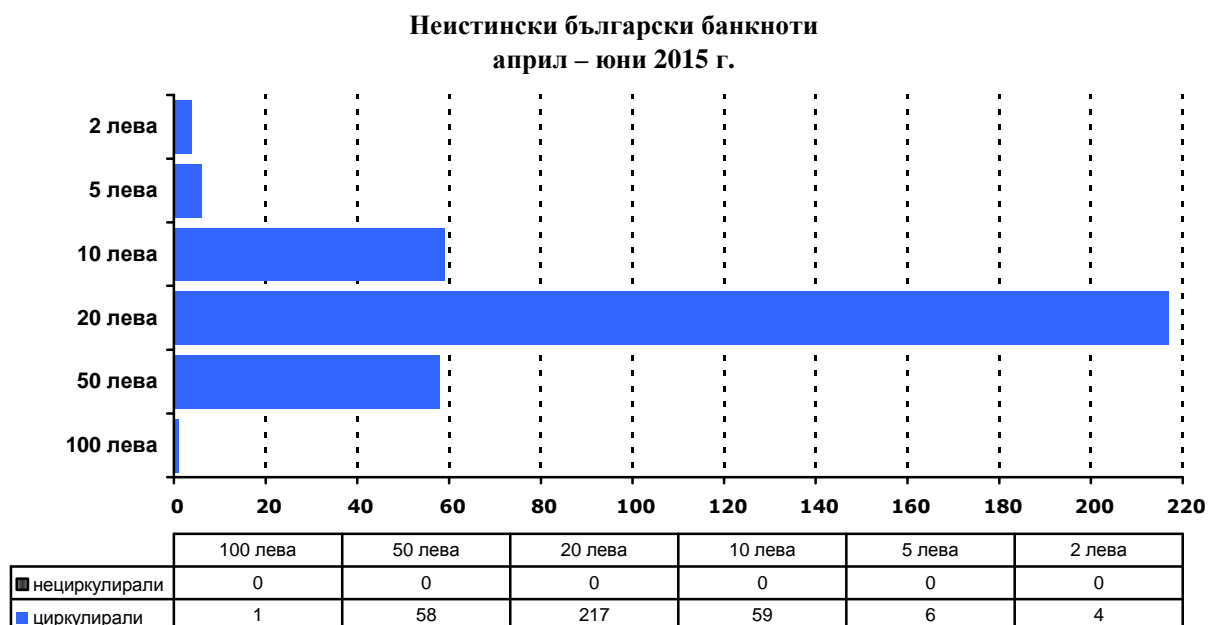
За едногодишен период динамиката на монетите по отношение на техния брой като цяло следва своята дългосрочна тенденция, характеризираща се с постоянно нарастване в паричното обращение на броя на монетите от всички номинали.

За едногодишен период най-много се е увеличил дялът на монетите от 2 ст. – с 0.29 пр.п. (от 25.48% на 25.77%). С 0.10 пр.п. е нараснал и дялът на монетите от 1 лв. Дялът на монетите от 50 ст. остава непроменен, докато дяловете на останалите номинали за едногодишен период са намалели в границите от 0.04 до 0.16 пр.п. В края на юни 2015 г. съвкупният дял на монетите с по-ниска номинална стойност (1, 2 и 5 ст.) в общия брой монети в обращение достигна 67.53%, което представлява увеличение с 0.17 пр.п. от отчетения към края на юни 2014 г. дял от 67.36%.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През периода април – юни 2015 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са задържани общо 345 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Спрямо първото тримесечие задържаните през второто тримесечие на настоящата година неистински български банкноти са повече с 6 броя, или с 1.77%.

Относителният дял на задържаните през второто тримесечие неистински банкноти в общия брой на банкнотите в обращение към края на юни 2015 г. възлиза на 0.000092%.

От общия брой на задържаните през второто тримесечие на 2015 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрата от 20 лв. (62.90%). Общия брой задържани неистински банкноти от 20 лв. представлява 0.000183% от общия брой на намиращите се в обращение в края на юни 2015 г. банкноти от тази купюра. В структурата на задържаните неистински банкноти, циркулирали в паричното обращение, с по-малки дялове са купюрите от 10 и 50 лв., съответно с 17.10% и 16.81%. Задържани са също и общо 11 броя неистински банкноти от 2, 5 и 100 лв. с общ дял 3.19% от всички задържани през разглеждания период неистински банкноти.

В периода април – юни 2015 г. бяха регистрирани и задържани общо 209 броя неистински български разменни монети, от които 67 броя от 1 лв. и 142 броя от 50 ст.

В изпълнение на законовите си функции по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през второто тримесечие на 2015 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 289 броя евро, 138 броя щатски долари и 13 броя банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

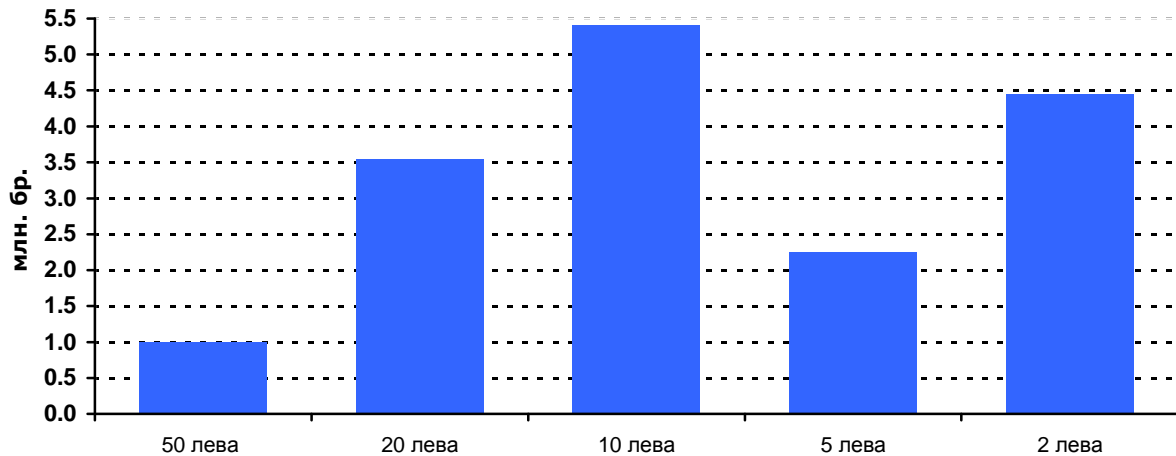
В общия брой проверени за истинност и годност банкноти през периода април – юни 2015 г. като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 16.6 млн. броя банкноти. Те са с 0.9 млн. броя (4.92%) по-малко в сравнение с данните за второто тримесечие на 2014 г. Спрямо първото тримесечие на 2015 г. отделените като негодни банкноти са с 1.5 млн. броя, или с 8.29% по-малко.

За период от една година (юни 2014 – юни 2015 г.) отделените като негодни банкноти са 59.4 млн. броя, което е с 13.8 млн. броя (18.87%) по-малко в сравнение с отделените през предходния едногодишен период (юни 2013 – юни 2014 г.).

---

² Това са българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

**Негодни банкноти
април – юни 2015 г.**

При машинната обработка на банкнотите през второто тримесечие на 2015 г. с най-голям дял при отделените като негодни в общия брой банкноти са тези от 10-левовата купюра (32.51%), докато дяловете на купюрите от 2, 5 и 20 лв. са съответно 26.70%, 13.53% и 21.26%. По-малък е дялът на отделените като негодни сред банкнотите от 50 лв. (5.99%).

През второто тримесечие на 2015 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни са отделени 339.6 хил. броя. Спрямо същия период на предходната година техният брой нараства с 49.9 хил., или с 17.21%. Общият брой на отделените през второто тримесечие на 2015 г. като негодни за паричното обращение разменни монети е с 35.6 хил., или с 9.48% по-малко в сравнение с отделените през предходното тримесечие.

**Негодни разменни монети
април – юни 2015 г.**

